

УДК 37.035

DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.83-88

Дудко Наталія В'ячеславівна

аспірантка

кафедра соціальної педагогіки

Харківська державна академія культури, м.Харків, Україна

natali.dydko@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0212-8820>

ЕКСПЛІКАЦІЯ ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ»: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Актуальність дослідження соціальної активності студентської молоді полягає у наявності невирішених проблем стабілізації і гармонізації розвитку суспільства та її членів. Оскільки студентство концентрує значний біологічний, психофізичний та інтелектуальний потенціал, завдання спрямування соціального розвитку та соціальної активності покладено на нього. Тому на часі соціально-педагогічне дослідження формування соціальної активності студентської молоді, що є першочерговим завданням для позитивного перетворення громадянської життєдіяльності. Метою статті є аналіз підходів до розуміння сутності та змісту поняття «соціальна активність студентської молоді» та виявлення його соціально-педагогічного аспекту. Для досягнення означеної мети було використано наступні методи: аналіз для експлікації визначення поняття «соціальна активність», «студентська молодь»; узагальнення для встановлення спільного та відмінного між трактуваннями поняття соціальної активності у різних наукових галузях; синтез для обґрунтування поняття соціальної активності студентської молоді на основі проаналізованих змістових складових. В результаті проведеного дослідження було проаналізовано та визначено поняття соціальної активності і студентської молоді. Аналіз різних підходів (філософський, соціологічний, педагогічний, соціально-педагогічний) до розуміння поняття соціальної активності дозволив виділити спільні ознаки для подальшого формування визначення. Сформовано поняття «соціальна активність студентської молоді», під якою розуміється – особливе динамічне утворення, яке характеризується специфічним набором психофізичних, вікових і інтелектуальних здібностей студента (вікові межі, інтелектуальний потенціал, мобільність, реакційність, висока емоційність, високий рівень мотивації, володіння новими каналами комунікації) та спрямовано на реалізацію позитивного перетворення життєдіяльності.

Ключові слова: соціальна активність; молодь; студентська молодь; експлікація; соціальна активність студентської молоді.

Вступ. В умовах сьогодення актуалізується процес гармонізації розвитку особистості в соціумі, що допоможе вирішити такі сучасні проблеми: маргіналізація деяких категорій населення, соціальна аномія, ейджизм, девіантна поведінка, суспільний егоїзм та ін. Сучасна молодь, як «двигун» розвитку країни, є найуразливішою соціальною групою та, водночас, динамічною й сприйнятливою до змін, її представники швидко навчаються та пропонують рішення іншим соціальним верствам. Проте, в умовах інформатизації суспільства та розширенням вікових меж цієї групи в усьому світі (за версією ООН – молоддю визнаються люди у межах 15-24 роки (Фонд Організації Об'єднаних Націй в області народонаселення), в Україні – від 14 до 35 років (Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України, 1993) особливої уваги потребує студентство як підгрупа молоді, що являє собою унікальну соціальну когорту інтелектуальних лідерів в усіх сферах життя. Вона володіє специфічними здібностями до перетворення інформаційних потоків та якостями, що дозволяють активно і оперативно відповідати викликам глобалізованого суспільства. Демонструючи можливості подолання проблем іншим членам соціуму, формується соціальна мобільність та суспільна чутливість студентської молоді, що повинна мати стійке, стає ціннісне «підґрунтя» у вигляді просоціальних життєвих поглядів. Тому на часі соціально-педагогічне дослідження формування соціальної активності студентської молоді, що є першочерговим завданням для позитивного перетворення громадянської життєдіяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі розвитку та формуванню соціальної активності присвячена низка філософських, соціологічних, педагогічних досліджень. Серед філософських здобутків можна виділити роботи за такими напрама-

ми: формування соціальної активності особистості (Водоп'янов В., Горділов В., Зикова Г., Коробейніков А., Міхеєв А., Минор Р., Овчиннікова В., Ушаков В., Христова І., Черченко Г. та ін.); визначення специфіки і видів соціальної активності (Ануфрієв Є., Бєлих О., Ключєва О., Косолапова Р., Піддубний В., Руткевич М., Смірнова В., Старшинова А., Федосєєв П. та ін.); розвиток соціальної активності студентської молоді (Антілогова Л., Мануйлов Є. та ін.). Соціологічному аспекту змісту феномену соціальної активності присвячено роботи Валуйського О., Венедиктової Н., Левченко Я., Норець А., Олійник О., Радула В., Яковенко М. та ін. Серед педагогічних досліджень щодо розвитку соціальної активності фундаментальними є дослідження Амонашвілі Ш., Корчака Я., Сухомлинського К. та ін. Проблеми формуванню соціальної активності молоді, зокрема студентської, присвячено роботи Андрущенко В., Баландіної Т., Колесник М., Кравчука П., Мар'єнка Б., Матвієнка М., Матвієнка Ю., Мокляка В., Плотнікова П., Постанової С., Степаненка І., Суської О. та ін.

Серед соціально-педагогічних досліджень формування та розвитку соціальної активності студентської молоді слід відзначити наукові доробки Лактіонові Г. (розвиток соціальної активності учнів старших класів у великому місті); Косовця В. (розвиток соціальної активності молоді в умовах соціокультурного середовища села); Кулінченко О. (формування соціальної активності студентів в умовах діяльності органів самоврядування вищого навчального закладу); Асєєвої О. (віртуалізація соціально активної молоді у мережевих спільнотах); Грищенко Н. (включає соціальну активність до складу просоціальних особистісних смислів студентської молоді); Рогози А., Клімкіної Н., Нафікової Л., Тельни О. щодо формування соціальної активності дітей та підлітків з не-

повних сімей і особливими потребами. Проте, подальшого вивчення та аналізу потребує розвиток соціальної активності студентів в інформаційну добу, зокрема поняття «соціальна активність студентської молоді».

Метою статті є аналіз підходів до розуміння сутності та змісту поняття «соціальна активність студентської молоді» та виявлення його соціально-педагогічного аспекту. **Завдання дослідження:** 1) окреслити трактування терміну «студентська молоді»; 2) дослідити і проаналізувати наукові джерела щодо проблеми формування соціальної активності; 3) визначити сутність поняття соціальної активності студентської молоді. **Методи дослідження.** Для вирішення поставлених завдань було використано наступні методи: аналіз для експлікації визначення поняття «соціальна активність», «студентська молоді»; узагальнення для встановлення спільного та відмінного між трактуваннями поняття соціальної активності у різних наукових галузях; синтез для обґрунтування поняття соціальної активності студентської молоді на основі проаналізованих змістових складових.

Виклад основного матеріалу. Трансформаційні зміни в сучасному суспільстві змінюють специфіку функціонування всіх сфер життєдіяльності та їх суб'єктів. Поява нового інформаційного середовища, яке об'єднало всі регіони світу, розширило суспільний простір для взаємодії людей і можливості для саморозвитку. Процес соціалізації набув нових специфічних завдань, головним з яких є формування нового типу особистості, яка здатна до формування власної системи цінностей та самоідентифікації в соціумі серед значних інформаційних потоків. Означену соціальну місію покладено на молоді, яка володіє відповідною до сучасних соціальних перетворень психофізіологічними, розумовими, ціннісними ознаками і здатна до швидкого навчання.

Під молоддю розуміють – «диференційовану соціальну групу, яка набуває рис соціальної спільноти та має специфічні соціально-психологічні, соціальні, культурні й інші особливості, у тому числі способу життя, перебуває у процесі соціалізації, має свій соціальний вік і відповідно до потреб часу має бути творцем або зачинателем нової соціальної та культурної реальності» (Гулевська-Черниш, 2012). Молодь являє собою унікальну спільноту, яка володіє максимальним рівнем потенціалу для перетворення сьогодення та самореалізації. Історичні відомості фактично підтверджують означену думку, оскільки найвідоміші винаходи та відкриття були зроблені у молодому віці, який припадає в межі соціальної групи «молодь» (Паскаль Б., Енштейн А. – видатні математики, Андерсен М. – відомий програміст, Моцарт В. – великий композитор, Лермонтов М. – відомий поет та ін.) (О феномене юных дарований, 2018).

В залежності від видів діяльності молоді поділяється на підгрупи, які мають свої специфічні властивості. Так, для студентської молоді, (яка досліджена Ананьєвим Б., Андрущенко В., Дмитрієвим А., Зеленовим Є., Зязюном І., Колесниковим Ю., Кремьєн В., Кузьмінським А., Курило В., Лісовським В., Максимовською Н., Рубіним Б., Савченко С., Ушинським К., Шашенко С., Штифурак В. та ін.) існує певне вікове обмеження (завичай у закладах вищої освіти навчаються студенти віком в межах від 16 до 22 років, проте верхня межа може бути більшою, але не перевищувати 35 років). Студентська молоді є особливою соціальною групою, що характеризується відмінними від інших психологічними та поведінковими моделями та умовами життєтворчості (Пішун,

2001). Означеній соціальній групі характерні: висока інтелектуальна діяльність; схильність до узагальнень та критики; використання нових каналів комунікації; посилення мотиваційної активності; пошук сфер самоактуалізації і самореалізації; підвищена емоційна складова (Максимовська, 2015). Погоджуємося з Ларміним О., який визначає студентську молоді як «специфічну, соціально-професійну групу людей молодого покоління, що об'єднана виконанням спеціальних учбових і соціально-підготовчих функцій, характеризується спільністю побуту, ціннісних орієнтацій і способу життя» (Лармін, 1980).

Для визначення специфіки формування соціальної активності студентської молоді необхідно звернутися до експлікації поняття. Експлікація (від лат. – пояснюю, розгортаю) – «процес, у результаті якого розкривається зміст певної єдності, а її частини набувають самостійного існування» і можуть відрізнятися одна від одної; розгортання (Український тлумачний словник, 2018).

Проаналізуємо першу складову поняття. Завичай активність розглядають, як «певну самостійну діяльність або участь у якомусь процесі, результатом якої є творення чогось і, як наслідок, формування необхідних якостей для реалізації такої діяльності» (Чудинов, 1910). Її особливою відмінністю є здатність до взаємодії, яка призводить до певної реакції, діяльності і результату (Словник української мови, 1970). Однак, необхідно враховувати, що активність реалізується в суспільному середовищі та орієнтована на рішення особистісних та суспільних викликів. Тому звернемося до соціальної складової активності.

Аналіз поняття «соціальна активність» дозволяє виділити основні характерні особливості його змістовної сутності і порівняти точки зору дослідників різних галузей наук. Розглянемо загальноприйнятє трактування змісту даного поняття. В Енциклопедії Сучасної України зафіксовано, що соціальна активність – це «характеристика способу життєдіяльності соціального суб'єкта (індивіда, групи), яка фіксує свідому спрямованість його діяльності й поведінки на зміну соціального середовища, умов, інститутів відповідно до потреб, інтересів, цілей, ідеалів або на консервацію наявного стану речей, гальмування змін, розвитку; вияв соціальних ініціатив, участь у вирішенні актуальних соціальних завдань, взаємодія з іншими соціальними суб'єктами» (Енциклопедія Сучасної України, 2001). Змістова декомпозиція означеного поняття дає змогу встановити деякі протиріччя у тлумаченні. Не можна погодитися з тим, що «гальмування» і «консервація» певного процесу або дії є взагалі активністю. Якби йшлося про протидію, як відповідну реакцію особистості на неприйнятний їй процес, то це б розцінювалось як активність, оскільки особа застосовувала певний ряд дій для досягнення бажаної мети – відвернення небажаного результату. Соціальна активність сприяє трансляванню особистістю накопичених нею знань, вмінь, якостей, системи культурних цінностей, ієрархії потреб і їх врахування при взаємодії з суспільством. Суспільство може бути представлено різними соціальними об'єднаннями, а тому прояви соціальної активності особистості можуть приймати різноманітні форми прояву (як колективна творчість, так і індивідуальна діяльність).

Протиріччя, пов'язані з трактуванням і поясненням змістовного аспекту поняття «соціальна активність», пов'язані, в першу чергу, з недосконалістю повноцінної філософсько-методологічної бази загального поняття «активність». Досі ведуться диспути щодо розуміння поняття активності, кому вона

властива (чи може вона бути властива неживій матерії), чим відрізняється від поняття «діяльність» (або ж є її підвидом), які її характерні ознаки та види. У зв'язку зі зневажливим відношенням до методологічної бази, її посереднім використанням в окремих випадках і невирішеним порівнюванням до стратегії, відсутнє послідовне накопичення знань про це явище. Це спричинило за собою відсутність «цілісної теорії соціальної активності» та ігнорування «системної сутності суспільних явищ у розвитку суспільства» (Зыкова, 1983). Христова І. констатує, що «поки ще не вироблено філософське поняття активності, здатне не тільки висловити саму загальну сутність цього явища, але і відобразити вирішальні якісні відмінності соціальної активності від всіх інших форм активності» (Ищенко, Комаров & Христова, 1972).

Деякі автори (Зыкова, 1983) філософського підходу до визначення поняття соціальної активності дійшли висновку, що активність визначається рухом матерії, а відповідно соціальна активність – «рухом соціальної форми матерії» (Зыкова, 1983). Тобто рух соціальної матерії – діяльність людей – є визначальною рисою і разом з тим підтверджує думку, що поняття активності (зокрема соціальної активності) є ширшим поняття діяльності.

Ще одним невирішеним питанням є визначення самого поняття соціальної активності, оскільки автори розходяться в думках. Одні (Станкевич Л., Лопата П., Верховська А.) вважають, що соціальна активність є певним показником діяльності особистості (мірою, інтенсивністю). В даному випадку розглядається і оцінюється тільки кількісна сторона аналізованого явища, і не береться його якісна (Поддубный, 1977). При цьому завдання дослідників зводиться до виділення певних властивостей і характерних рис діяльності особистості, які б дозволили відокремити соціальну активність від інших видів активності (Зыкова, 1983). Даний підхід не враховує головну якісну особливість соціальної активності – соціум, суспільство що оточує особистість, чий дії зумовлюють напрямку активності і дозволяють віднести до її певного виду. Інші автори (Біленький В., Лапіна С.) навпроти, підкреслюють якісну сторону поняття. Їхня думка ґрунтується на тому, що соціальна активність є діяльністю людини, яка має позитивну спрямованість (Поддубный, 1977). Така діяльність в їх розумінні є «зовнішньою формою» прояву якостей і властивостей особистості (Зыкова, 1983).

Вище представлені підходи дозволяють зробити висновок, що зміст соціальної активності некоректно розглядати з якісного і кількісного боків окремо. Комплексний підхід дозволяє охопити всі аспекти даного поняття. При цьому необхідно звернути увагу, що в більшості випадків соціальну активність пов'язують з таким суб'єктом, як особистість, і не враховуються інші соціальні об'єднання (групи, прошки, спільноти, ін.), чий структурні зв'язки відіграють не менш важливу роль (Зыкова, 1983).

У соціології і соціальній психології закарбувалося декілька підходів до визначення соціальної активності. Як зазначають Антілогова Л. і Лактіонова Г. (Антилогова, 1989; Лактіонова, 1990), спираючись на дослідження та висновки науковців (Ищенко, Комаров & Христова, 1972; Лапіна, 2015) соціальна активність може розглядатися як спосіб існування (життєдіяльності), як одна з необхідних базових потреб та як якість притаманна індивіду. Якщо звернутися до першого підходу і розглядати як спосіб існування, то не можна однозначно стверджувати, що постійна динамічна діяльність є способом існування кожної людини. Кожен індивід унікальний,

володіє певним набором якостей, знань і цілей, що індивідуалізує його стиль і спосіб життя, а, відповідно, і темп діяльності. Останній може бути повільним, помірним або швидким, або ж настільки швидким, що може ідентифікуватися як гіперактивність або з точністю навпаки (пасивність). Це викликає труднощі при визначенні, яку діяльність можна вважати активністю, і за якими критеріями її можна віднести до одного з типів в залежності від темпу (міри).

Аналізуючи другий підхід, також не можна з точністю стверджувати, що соціальна активність є необхідною потребою, і тим більше базовою. Повертаючись до класифікації потреб Маслоу А., на першому місці для людини є вітальні потреби, і тільки досягнення і задоволення потреб нижчих шарів відомої піраміди вченого дозволяє перейти до потреб більш високого рівня. Погоджуємося з тим, що не можна набір дій для примітивного існування людини (їжа, дах над головою, самозахист і ін.) відносити до соціальної активності. Це лише базова щабель для можливості розвитку людини і його становлення активним членом суспільства.

Останній соціологічний підхід більш якісно відображає природу соціально активної особистості, оскільки саме набір якостей дозволяє людині розвивати ті чи інші здібності, набувати знання, реалізовуватися як особистості, або ж взагалі зупинитися та морально і фізично деградувати. Але це лише один бік поняття соціальної активності. Аналіз підходів дозволяє зробити висновок, що необхідно комплексно підходити до змісту даного феномена. Погоджуємося з тим, що соціальна активність являє собою сукупність форм людської діяльності, яка спрямована на вирішення поставленого перед особистістю або соціальною групою завдання (Енциклопедія соціології, 2009). Характерною особливістю, що відрізняє від тлумачень інших наукових областей, є те, що поставлена задача повинна реалізовуватися в поточний період часу. В іншому випадку такі дії не будуть рахуватися активністю, а матимуть пасивний діяльнісний характер. Доповнюючи дане визначення хотілося зробити наголос, що вирішення завдання при цьому не обмежується поодинокими діями, які завершуються в той же час, коли воно вирішено. Цей процес охоплює вже всю життєдіяльність людини (Лактіонова, 1990) і мотивує її до подальшого розвитку та активного існування у суспільстві.

У педагогіці навпаки акцентується увага на досягненні мети – «перетворення соціальних умов і формування власних якостей (здібностей, установок, ціннісних орієнтацій)» (Соціальна активність личности, 2018). В даному випадку метою формування соціальної активності є розвиток особистості, формування повноцінного соціально відповідального члена суспільства. При цьому, процеси розвитку і формування соціально активного індивіда можуть відбуватися мимоволі, неусвідомлено, оскільки будь-яка діяльність призводить до певного результату. Але кінцева мета може носити як позитивний, так і негативний характер. Варто зазначити, що «зворотнім боком медалі» соціальної активності є соціальна пасивність, апатія, замкнутість і відчуження від спільноти, та, як наслідок, фактична втрата повноцінного соціально активного члена суспільства.

Останні педагогічні дослідження (Ануфрієва Є., Ареф'євої Г., Бабенко О., Ковальова О., Косовця В., Куліненка О., Леонт'єва О., Мордковича В., Чолій В. та ін.), дозволяють зробити висновок, що соціальну активність слід розглядати у двох аспектах і розуміти як «стійке особистісне утворення, що характеризує молоду людину як соціальну істоту, котра має чітку

особистісну спрямованість, володіє світоглядом як системою знань і переконань, має власну позицію, взаємодіє з навколишнім світом; водночас це і процес соціальної діяльності, що характеризується інтенсивністю, якістю, новизною, креативністю, успіхом, змістовим наповненням і може відбуватися за певних умов і в певних ситуаціях» (Косовець, 2009). Однак, хотілося б зауважити, що не можна погодитися з суб'єктом соціальної активності, який зазначено у визначенні. Соціальна активність це явище, яке притаманне будь-якій особистості незалежно від вікових та фізичних особливостей. Тому погоджуємось з визначенням Безпалько О. (соціально-педагогічний підхід), яка визначає соціальну активність як динамічне утворення, суб'єктом-носієм якої виступає людина, яка через систему зв'язків із навколишнім соціальним середовищем у процесі пізнання, діяльності та спілкування здійснює її розвиток. Підкреслюється залежність особистісних та суспільних завдань та різноманітність їх реалізації. (Безпалько, 2012).

Виходячи з експлікаційного аналізу поняття, автором було сформовано власне визначення, де під соціальною активністю студентської молоді розуміється – особливе динамічне утворення, яке характеризується специфічним набором психофізичних,

вікових і інтелектуальних здібностей студента (вікові межі, інтелектуальний потенціал, мобільність, реакційність, висока емоційність, високий рівень мотивації, володіння новими каналами комунікації) та спрямовано на реалізацію позитивного перетворення життєдіяльності.

Висновки. Наявні проблеми сучасного інформаційного суспільства, як маргіналізація, ейджизм, девіантна поведінка та ін., актуалізують потребу дослідження соціальної активності студентської молоді, як провідної соціальної групи спроможної позитивно перетворювати життєдіяльність соціуму. Проведене дослідження та експлікація поняття «соціальна активність студентської молоді» дали змогу комплексно проаналізувати проблему та сформулювати власне визначення. Однак, невизначеними залишаються особливості формування та розвитку соціальної активності студентської молоді. Отже перспективами подальших досліджень є встановлення і систематизація особливостей соціальної активності студентської молоді, визначення дії інформаційного суспільства на її формування, встановлення впливу дозвільної діяльності на формування соціальної активності студентської молоді.

Список використаної літератури

- Антилогова Л.Н. Формирование социальной активности студенческой молодежи в современных условиях: автореф. дис. ... канд. фил. наук: 09.00.02 / Академия общественных наук при ЦК КПСС. Москва, 1989. 22 с.
- Безпалько О. В. Развитие социальной активности личности у дитячому об'єднанні. *Вісник психології і педагогіки: збірник наукових праць*. Київ, 2012. Вип. 8. URL: https://www.psych.kiev.ua/Безпалько_О.В._Розвиток_соціальної_активності_особистості_у_дитячому_об'єднанні (дата звернення: 14.09.2018).
- Булько А.Н. Большой словарь иностранных слов. Москва: Издательство «ИДДК», 2007. 704 с.
- Гулевська-Черниш А.В. *Молодь. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери* / ред. І.Д. Звереві. Київ: Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
- Энциклопедия социологии xЕлектронний ресурс URL: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/socio/106/АКТИВНОСТЬ> (дата звернення: 24.09.2018).
- Энциклопедія Сучасної України: у 18 т. / Ред. Дзюба І.М., Жуковський А.І., Романів О.М. та ін.; Керівник наук.-ред. підготовки ЕСУ Железняк М.С. [б. м.]. Координаційне бюро ЕСУ НАН України, 2001. Т 1 А. 824 с.
- Зыкова Г.Н. Философский аспект проблемы социальной активности: Автореф. дис. ... канд. фил. наук: 09.00.01 / Ленинградский орден Ленина и ордена Трудового Красного Знамени государственный университет им. А.А. Жданова. Ленинград, 1983. 22 с.
- Ищенко Т.В., Комаров Е.Г., Христова И.Ч. Пути формирования социальной активности личности при социализме. Москва: Мысль, 1972. 141 с.
- Косовець В.І. Развитие соціальної активності молоді в умовах соціокультурного середовища села: автореф. ... дис. канд. пед. наук: 13.00.05 / Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2009. 23 с.
- Лактионова Г.М. Социальная активность старшеклассников крупного города: автореф. ... дис. канд. фил. наук: 09.00.02 / Академия общественных наук при ЦК КПСС. Москва, 1990. 25 с.
- Лапина Т.С. Этика социальной активности личности: учебное пособие. Москва: Высшая школа, 2015. 112 с.
- Лармин О.В. Искусство и молодежь: эстетические очерки. Москва: Молодая гвардия, 1980. 191 с.
- Максимовська Н.О. Теоретичні і методичні засади соціально-педагогічної діяльності зі студентською молоддю у сфері дозвілля: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / Харківська державна академія культури. Харків, 2015. 543 с.
- О феномене юных дарований [Електронний ресурс]. URL: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=5546> (дата звернення: 11.10.2018).
- Пішун С.Г. Проблеми формування культурних потреб студентів та шляхи їх вирішення. Педагогічні науки: збірник наукових праць. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2001. С.237-244.
- Поддубный В.А. Социальная активность личности в сфере труда: автореф. дис. ... канд. фил. наук: 09.00.01 / Институт философии АН УССР. Киев, 1977. 24 с.
- Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993. № 2998-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993 р. № 16. Ст. 167.
- Словник української мови: в 11 т. / ред. коллег. І. К. Білодід (голова) та ін. Київ: Наукова думка, 1970. Т. 1: А – В. 799 с.
- Социальная активность личности [електронний ресурс]. URL: https://studme.org/1333122228602/pedagogika/sotsialnaya_aktivnost_lichnosti (дата звернення 09.08.2018 р.).
- Український тлумачний словник [Електронний ресурс]. URL: https://ukrainian_explanatory.academic.ru/45603/експлікація (дата звернення: 24.09.2018).
- Фонд Организации Объединенных Наций в области народонаселения [Електронний ресурс]. URL: <https://www.unfpa.org> (дата звернення: 21.09.2018).
- Чудинов А.Н. Словарь иностранных слов, вошедших в состав русского языка. Санкт-Петербург: Издание книгопродавца В.И. Губинского, 1910. 1004 с.

References

- Antylohova, L.N. (1989). Fomyrovanye sotsyalnoi aktyvnosti studencheskoj molodězhy v sovremennykh uslovyiakh [Formation of social activity of student youth in modern conditions]. *Extended Abstract of Candidate Thesis*. Moscow: Academy of Social Sciences at the Central Committee of the CPSU. [in Russian].
- Bezpalcko, O.V. (2012). Rozvytok sotsialnoi aktyvnosti osobystosti u dytiachomu ob'iednanni [The development of social activity of the individual in the children's association]. *Herald of psychology and pedagogy: a collection of scientific works*,

8. Retrieved from https://www.psych.kiev.ua/Безпалько_О.В._Розвиток_соціальної_активності_особистості_у_дитячому_об'єднанні. [in Ukrainian].
- Bilodid, I.K. (Ed.). (1970). *Slovnnyk ukrainskoi movy: v 11 t. [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes]* (1970). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Bulyko, A.N. (2007). *Bolshoi slovar ynostrannykh slov [Large dictionary of foreign words]*. Moscow: IDDK. [in Russian].
- Chudinov, A.N. (1910). *Slovar inostrannykh slov, voshedshikh v sostav russkogo yazyka [Dictionary of foreign words included in the Russian language]*. St. Petersburg: Publisher V.I.Gubinsky. [in Russian].
- Dziuba, I.M., Zhukovskiy, A.I., & Romaniv, O.M. (Ed.). (2001). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy: u 18 tomakh [Encyclopedia of Contemporary Ukraine: in 18 volumes]*. Vol. 1. Kyiv: Koordynatsiine biuro ESU NAN Ukrainy. [in Ukrainian].
- Entsiklopediya sotsiologii [Encyclopedia of Sociology]. (2009). Retrieved from <https://dic.academic.ru/dic.nsf/socio/106/АКТИВНОСТЬ>. (access date: 24.09.2018).
- Gulevska-Chernysh, A.V. (2012). *Molod. Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Youth. Encyclopedia for professionals in the social sphere]* (p.150–151). Kyiv: Simferopol: Universum. [in Ukrainian].
- Ischenko, T.V., Komarov, E.G., & Khristova, I.Ch. (1972). *Puti formirovaniya sotsial'noy aktivnosti lichnosti pri sotsializme [Ways of formation of social activity of the person under socialism]*. Moscow: Mysl'. [in Russian].
- Kosovets, V.I. (2009). Rozvytok sotsialnoi aktyvnosti molodi v umovakh sotsiokulturnoho seredovyscha sela [Development of social activity of youth in conditions of socio-cultural environment of the village]. *Extended Abstract of Candidate Thesis*. Kyiv: National Pedagogical Dragomanov University. [in Ukrainian].
- Laktionova, G.M. (1990). Sotsial'naya aktivnost' starshklassnikov krupnogo goroda [Social activity of high school students in a large city]. *Extended Abstract of Candidate Thesis*. Moscow: Academy of Social Sciences at the Central Committee of the CPSU. [in Russian].
- Lapina, T.S. (2015). *Etika sotsial'noy aktivnosti lichnosti [Ethics of social activity of the person]*. Moscow: Vysshaya shkola [in Russian].
- Larmin, O.V. (1980). *Iskusstvo i molodezh': esteticheskiye ocherki [Art and youth: aesthetic essays]*. Moscow: Molodaya gvardiya. [in Russian].
- Maksymovska, N.O. (2015). Teoretychni i metodychni zasady sotsialno-pedahohichnoi diialnosti zi studentskoiu moloddu u sferi dozvillia [Theoretical and methodological principles of social-pedagogical activity with student youth in the field of leisure]. *Unpublished Doctoral Dissertation*. Kharkiv: Kharkiv State Academy of Culture. [in Ukrainian].
- O fenomene yunykhn darovaniy [About the phenomenon of young talents]. Retrieved from <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=5546>. (access date: 11.10.2018). [in Russian].
- Pishun, S.H. (2001). Problemy formuvannia kulturnykh potreb studentiv ta shliakhy yikh vyrishennia [Problems of formation of cultural needs of students and ways of their solution]. *Pedahohichni nauky: zbirnyk naukovykh prats [Pedagogical sciences: a collection of scientific works]*, 237-244. [in Ukrainian].
- Poddubnyy, V.A. (1977). Sotsialnaya aktivnost lichnosti v sfere truda [Social activity of the individual in the workplace]. *Extended Abstract of Candidate Thesis*. Kyiv: Institute of Philosophy of Academy of Sciences of Ukraine Soviet Social Republic). [in Russian].
- Sotsialnaya aktivnost lichnosti [Social activity of the individual]. Retrieved from https://studme.org/1333122228602/pedagogika/sotsialnaya_aktivnost_lichnosti. (access date 09.08.2018). [in Russian].
- Ukrainskyi tlumachnyi slovnnyk [Ukrainian Language Dictionary]. Retrieved from https://ukrainian_explanatory.academic.ru/45603/експликация. (access date: 24.09.2018). [in Ukrainian].
- United Nations Population Fund. (2018). Retrieved from <https://www.unfpa.org>. (access date: 21.09.2018).
- Zakon Pro spryuannta sotsial'nomu stanovlennyyu ta rozvytku molodi v Ukraini vid 05.02.1993 [The Law of Ukraine «On Promotion of Social Formation and Development of Ukrainian Youth» by February 5, 1993] (1993). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 16, article 167. [in Ukrainian].
- Zykova, G.N. (1983). Filosofskiy aspekt problemy sotsialnoy aktivnosti [The philosophical aspect of the problem of social activity]. *Extended Abstract of Candidate Thesis*. Leningrad: Order of Lenin and the Order of the Red Banner of Labour State University. [in Russian].

Рецензент: докт. пед. наук, доц.Максимовська Н.О.

Стаття надійшла до редакції 14.10.2018 р.

Стаття прийнята до друку 19.10.2018 р.

Дудко Наталья

аспірантка

кафедра соціальної педагогіки

Харківська державна академія культури, Харків, Україна

ЭКСПЛИКАЦИИ ПОНЯТИЯ «СОЦИАЛЬНАЯ АКТИВНОСТЬ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ»: СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Аннотация. Актуальность исследования социальной активности студенческой молодежи заключается в наличии нерешенных проблем стабилизации и гармонизации развития общества. Поскольку студенчество концентрирует значительный биологический, психофизический и интеллектуальный потенциал, задача направления социального развития и социальной активности возложена на него. Поэтому социально-педагогическое исследование формирования социальной активности студенческой молодежи является первоочередной задачей для положительного преобразования общественной жизнедеятельности. Целью статьи является анализ подходов к пониманию сущности и содержания понятия «социальная активность студенческой молодежи» и выявления его социально-педагогического аспекта. Для достижения указанной цели были использованы следующие методы: анализ для экспликации определения понятий «социальная активность», «студенческая молодежь»; обобщение для установления общего и отличного между трактовками понятия социальной активности в различных научных областях; синтез для обоснования понятия социальной активности студенческой молодежи на основе проанализированных содержательных составляющих. В результате проведенного исследования были проанализированы и определены понятия социальной активности и студенческой молодежи. Сформировано понятие «социальная активность студенческой молодежи», под которой понимается – особое динамическое образование, которое характеризуется специфическим

набором психофізических, візастних і інтелектуальних способностей студента (візастніе граници, інтелектуальний потенціал, мобільність, реакціонність, висока емоціоанальність, високий рівень мотивації, владеніе новими каналами комунікації) і направлено на реалізацію положителного преобразованія жизнедеятельности.

Ключевые слова: соціална активність; молодіж; студентська молодіж; експлікація; соціална активність студентської молодіжи.

Dudko Nataliia

PhD student

Department of Social Pedagogy

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine

EXPLICATIONS OF THE TERM «SOCIAL ACTIVITY OF STUDENT YOUTH»: SOCIO-PEDAGOGICAL ASPECT

Abstract. The relevance of the study of social activity of students is the presence of unsolved problems of stabilization and harmonization of the development of society and its members. Students concentrate the values of biological, psychophysical and intellectual potential. So the task of directing social development and social activity is assigned to them. Therefore, the socio-pedagogical study of the formation of social activity of students, is a priority for a positive transformation of civic activity. The aim of the article is to analyze the approaches to understanding the essence and content of the term of “social activity of student youth” and identifying its social and pedagogical aspect. To achieve this goal, the following methods were used: analysis to explicate the definition of the concepts “social activity”, “student youth”; generalization to establish a common and different between interpretations of the concept of social activity in various scientific fields; synthesis to substantiate the concept of social activity of students on the basis of the analyzed content components. As a result of the study, the term of social activity and student youth were analyzed and defined. Analysis of various approaches (philosophical, sociological, pedagogical, social and pedagogical) to understanding the term of social activity allowed us to identify common features for the further formation of the definition. The term of “social activity of students’ youth” is formed, which is understood as a special dynamic education, which is characterized by a specific set of psychophysical, age and intellectual abilities of a student (age limits, intellectual potential, mobility, reactionary, high emotionality, high level of motivation, possession of new communication channels) and aims to implement a positive transformation of life.

Key words: social activity; youth; student youth; explication; social activity of student youth.